

Duchovní prostor exilu

MILAN REICHENBERGER

skončeném vysílání „Svobodné Evropy“, protože sděluje čtenáři:

„Patrně nejsme už schopni
Jsem jenom smetiště
Bývalých zážitků
Skládka pokračuje dál
Hromadíme odpadky.“

Zřejmě ani pan Dresler ani my nemůžeme za to, že „Svobodná Evropa“ jen „hromadí odpadky“. Litujeme, že „skládka pokračuje dál“, ale nemáme vlivu tomu zamezit. Pokud jde o vysílání podniku, v němž pan Dresler účinkuje, musíme uznat, že básník uvažoval správně: Patrně nejsme už schopni. Rovněž správně konstatoval, že „jsme jenom smetiště bývalých zážitků“, opravdu nových zážitků není mnoho poskytováno posluchači písní Dreslerovy stanice. Pan Dresler radí: „Vyluxovat si v hlavě.“ Radu zdvořile opětuje.

Paní Milada Součková byla kdysi poetična cenou v Československu v románové soutěži, nemýlíme-li se. Od té doby, co působí v Americe, básní. „Síréní Hludsonu volají“ — zjistila — „Odyssea, který tu někdo vlastní restauraci“. Zjistila rovněž, že Odysseus je „unaven velkým dobrodružstvím básnickým“. Politovale pak Nausikéje „O. Nausike, na březích Saugatucka zda smýšleš špinu svého hrdiny?“ — Nesmýšle. Nemůže. Není mýdla, které by stálo tuto osudu.

Pan Jiří Kárnet není duše ztracená. Přes to, že jeho intimní poesie nemá ani domovu ani exilu co říci, pokud je třeba poesie bojové a bojující, na těchto několika strunách mohl by Kárnet zahrát jinovou píseň... kdyby chtěl. On nechce. On se ptá: „Co dělá křik, když chce zahrnout nepřemožnou?“ Poddám se. Nevím. Ctenář také ne. — Ze by pan Kárnet někoho nadehl verši

To byla první věta milostného rázu...

My hovořili dále o Sovětském svazu...

o tom pochybují. Jistě ne toho, kdo od něho očekává verš jak úder, jako tvrdou, těžkou spěš. Tohle dvojverší může nanečtvrt nadchnout každou komisi. U té by to měl pan Kárnet dobře. Co s tím v exilové poesii?

Bývalý bouřlivák komunistických schůzí, bývalý soudruh a člen rodné strany, nyní katolík a britský občan pan Karel Brušák je příliš inteligentní, než aby nevěděl, že jenným básnickým akvarelem pyrenejské krajiny nebojuje exil proti komunismu.

Jaromír Měšťan si po pravdě posteskne: „Bože, jak je mi smutno po Čechách.“ — Je, hochu, je. Také po Antonínu Sovovi a jeho básni o jihočeských rybnících. Jak jsou si inspirace podobné! Ale nic ze zlém. Za to upřímně doznání: „Bože, jak je mi smutno po Čechách.“ — vše odpuštěno. Je to pravda. Smutkem však nelze bojovat, jím lze nanečtvrt trpět.

Junius žije v Austrálii a vidí věci slavnostně. „Až se jednou vrátíme, povraťme

mnoho vážných a důstojných mužů, kteří budou velbit její jméno, mnohé slavné přisahy budou zdviženy jejím jménem a mnohé řeči budou proneseny.“ — To tedy ne, Nechei „vážné a důstojné muže“, kteří zdvihají sklenice piva, pronesou „mnohé řeči“. To raději pojedí do Austrálie chytat králíky. Předsídlav důstojných mužů a patetických řečí mne děsí. Junius svou básni srazil domov na kolena.

Jiří Klán nám zase básnický sdělní, že „v kuchyni prázdně kape vodovod“. Možná, jděte jej zavítat! Ať nekap! Taková „poesie“ ruší.

Zdeňku Ledererovi — vše odpuštěno za něžné verše „Spát, spát, můj auditu se zlamávají křídly...“ Vzpomínání na Mozartovu ukolébavku. Mám ji rád jako Lederer. Ale co známe my dva s Mozartovou ukolébavkou proti komunismu?

Zdá se mi, že jediný, kdo pochopil smysl exilové poesie, je Pavel Javor. I když ne vždy bez odevy ezi, i když ne vždy zcela lahodný, přece jen je v něm a jedine v něm touha a úder. Někdy trochu na škodu věci více touhy než úderu, ať tady je ona Pankva exilové poesie, jež by se mohla proměnit v někdejší účin „Slezských písní“ Bezručových, kdyby Javor chtěl.

Antologie exilové poesie podává v kostce to, co nemůže zmínit těch několik sešitků exilové poesie, jež vlastně jen rozmanitěji dutý obsah knížky, jež je před námi. Česká poesie v exilu nenašla svůj smysl a nejen to: většinou není ani poesí. Dvě, tři výjimky — to ostatní jsou veršetepeři, ne básníci. V mnohých z nich je živa komunistická epocha tak silná, že si to sami ani neuvedou. Přemá? Všichni jako revolucionáři a stali se hofráty roztlusu. Nemohou si to srovnat. Čekali svobodu, našli zklamání. U všech je taková plochost zážitku, že se divíš. Cožpak tyto lidé nežili? Cožpak tyto lidé neslyšeli hlasy vězněných a umřených? Slyšeli jen vzrývající poslele? Cožpak se jim nikdy nesevřelo srdce úzkostí z toho všeho, co se děje? Cožpak není až opravdu myšlenky, jež by mohla zaplavit a cožpak vše svobody je už tak nudobor nepřítlačivá a proto ztracená?

V duchovním prostoru exilu je dusno. Je tam jako ve vzduchoprázdnu, není kyslíku poesie. Či je pojem vlasti domov, národ už pojmem nemožným? Zajisté pro ty, kteří „dovedou vyjádřit lásku jen řečí masa“. Ale jsou naiv všichni? Jistě ne. Proč ale mlčí?

Jenný intimní verš, i tak jímavý jako Tůmův, zní prázdně v době, která čeká slovo bojovné. Zmatek této poesie exilové, její neplodnost, její prázdná slova, její v podstatě bezcitnost k domovu způsobili ti, kteří se domnívali, že dávající příležitost k úkolům, na něž tyto lidé nestačili, konají dobrou věc. Konali špatnou. Nejen pro tyto básníky — už na několik málo výjimek —, ale i pro jejich patrony je určena rada Dreslerova: „Vyluxovat si v hlavě!“ — A brzy!

Rytíři smutné postavy

DR. HELENA KOZELUHOVA

Ve 49. čísle „Bohemie“ je citována věta z dopisu tiskového šéfa RFE Langendorfa z 1. 8. t. r., který byl adresován poslanci Gakscheovi a rozeseán v opisech bavorským poslancem. Dle citace „Bohemie“ věta zní: „Rytířskost vůči ženě nám zakazuje vložiti všechny důvody, jež nás přiměly zrušiti spolupracovní poměr mezi paní Helenou Kozeluhovou a RFE.“

Je-li překlad přesný — což předpokládám —, pak je tato věta zcela jasou, kvalifikovanou urážkou na et. Kdybychom hledali po celém širém světě, uprvě v RFE bychom našli někoho, kdo urážku ženy považuje za rytířství vůči ní. Jak by se asi divil nějaký ten dávno mrtvý praux et vaillant chevalier — skutečný rytíř, kdyby četl dopis pana Langendorfa, tiskového šéfa a reprezentanta RFE, který se sám pasoval na rytíře.

Imu doby se mění. Kdysi rytíři přisahal, že budou chránit chudé, nemocné, staré a ženy. K svému malému potěšení spadl do všech těchto kategorií. Ted naopak má svoje slabost chránit rytíře v pojetí RFE. Teší se a možná právem, že nesežen peníze na žalobu pro urážku na et.

Snad to nebude ani tak velká škoda. Nemyslím totiž, že by se úsudky a výroky RFE braly vážně v itavě. Musím se přiznat, že by mě napadlo paníkou, kdybych měla jejich plač uznání a odporučením RFE se totiž v očích seriosních lidí diskvalifikovalo svým nepravdami, kterými se snaží chránit komunisty, kteří byli nebo jsou v rozhlase.

Ale zůstanme u toho rytířství, když podle vlastního názoru pana Langendorfa mluvím s rytířem či s rytířem z RFE. Paní snad nevědí, že pasovaný rytíř měl pomalu vše povinnost uží práva. Tak to velely zákony rytířství. Ale obávám se a chraň Bůh, abych sonda jen dle svého případu, že rytířský čestný zákoník se podstatně liší od zákonů jedné RFE nebo konkrétně řečeno rytíře Langendorfa. Možná, že se mylím, ale vzpomínám, že jednou z prvních povinností rytíře bylo mlčet. Ani nehdy, když již mohl zachránit své léno či statky, nemohl v moderním pojetí svůj job. Ne, nemýlím se. Pak však nemohu dobře pochopit, jak je to možné, že rytířské RFE rozesešlo tiskové opravy a dopisy, ve kterých buď zapírá nebo omývá Boh, Lausman, Miloše Vaněka či Kučera-Horníka, abych jmenovala jen tři případy, kde jim byla už přidržena hlava do kouzleček dokazu, jak čtrnáctidenním šetřením.

Pana Langendorfa a ostatní pány, kteří redigovali či podepsali tiskové opravy a dopisy, ve kterých se to hemží vědomými ne-

pravdami a kterými se pokoušejí klamat nejen tisk, ale i vysokou sněmovnu, zaměšávají a plati Crusade for Freedom. Snad to asociaci myšlenek vyvolalo v panu Langendorfovi jeho rytířské soběvědomí. Ale etněla bych mu připomenout jednu maličkost. Středověké křížové výpravy byly tak jako Crusade for Freedom vyvolány v život ideálním a vírou. Ale tam končí obdoba. Rytíři, kteří přišli na svůj plaš a namalovali na svou zbroj znamení kříže, byli by již poskvrněni čistý štít se svatým znamením. Slibovali bojovat a také statečně bojovali proti Saracénům, nechránili Saracény nepravdami proti své rytířské přísaze. Křížák by se neodvážil tvrdit, že Lausman nebyl zbrojnošem nebo Miloš Vaněk vysokým saracénským funkcionářem, či že Kučera-Horník nebyl akreditovaným heroldem.

Bíká se o Americe. Je snad někdy opouští vnější formy, jež ve staré Evropě hrávaly takovou roli. Ale ze naopak je tam vskokněno určité rytířství a jeho zásady, že Američan promine všechno spíš než lež. Ten, kdo lze či mluví vědomě nepravdu před soudem, parlamentním výborem či dokonce i finančním úřadem při daňovém přiznání, je trestán těžkým základem. Nemluvě o tom, že je i ve všeobecném opovržení. Jiné doby, jiný mrav. Teď už to není „Boží soud“, ale trestní soudce, který sítá lež. Bíká se tomu v Americe perjury, jistě není perjury, přednášející se nepravdy neamerické veřejnosti nebo jinému parlamentu než kongresu či senátu Spojených států. Podle litery zákona jistě ne.

Ale i tak by vypadalo jako nepěkná rasová diskriminace, kdyby se od Evropanů žádalo, aby nasležen přijímali takové reprezentanty americké instituce, kteří by u nich doma byli i dělníckými odborovými organizacemi vyloučení z členství a práce v továrnách pro křivé komunistu falšování svědectví.

Přestíž Spojených států by těžce utrpěla, kdyby se mělo — a neprávem, vírou RFE — věřit, že takhle vypadá americké rytířství. Myslím, že by se každý Američan za to Mr. Langendorfovi pěkně poděkoval.

BÝV. STATKÁŘI A NÁJEMCI

V exilu jsoucí býv. členy „Hospodářského svazu statkářů a nájemců“ prosí býv. spolupracovník o sdělení nynějších adres, za účelem navázání styku, vedoucích k obnově činnosti v exilu. Stejně i členy býv. Důřím rozpuštěného „Hospodářského družstva statkářů a nájemců“ z Havlíčkova nám., posleze Panské ulice. Adresy do red. „Bohemie“.

Jednou větou . . .

(pokračování se str. 2.)

v exilu (N York): předs. gen. A. Hasal, místopř. J. Horwath, M. Křečkovský, členové Dastich, Hess, Dr. Jeřábek, Ostrý, Paylik, Vachlavík a Skaloud. Amer. stát. občany se stali manželé Bublíkovi a Kopeckí (Cleveland), který o sobě prohlašuje, že převedl do zahraničí Dr. Petra Zentla. Svaz průmyslníků z CSR v zahraničí vydal pro amer. veřejnost anglické memorandum, ve kterém informuje o vývoji a důležitosti soukromého podnikání v CSR až do r. 1958, odsuzuje nejen dobu nacismu, nýbrž i Kolečkou dohodu z r. 1945 a zkomunizování čl. hospodářství a žádá, aby při obnově svobody v prostoru CSR byla brána za základ organizace průmyslu před r. 1938; memorandum podepsali: předseda „Svazu“ Dr. Jan A. Bala, členové předseda Dr. Josef Eger, Dr. Jos. Hartman, Dr. Vl. Paulát, Dr. Rud. Peřina, Karel Štekl a Miloš B. Vohoril. Od ledna do konce července t. r. přišlo do Záp. Německa celkem jen 15 nových uprchlíků z CSR (včetně jedné ženy); z toho 6 dělníků, 5 úředníků, 2 zemědělců; 7 jich přišlo přímo z CSR, ostatní přes sovětskou zónu Německa (3), Berlín (3) a Rakousko (2). Nejlepší český tenista, exulant Jar. Drobný, který vyhrál letní turnaj v Erlangen Německo, vyprávěl zástupci RFE o svém setkání s Jos. Silou, státním trenérem čl. komunistických tenistů. „Hoznamná sešla“ v Syndexu schrála veselohru I. Skružného „Choulostivá událost“ (puv. „Milenky starého kriminálního“) za režie J. Kačera. Ve dnech 1. a 2. října t. r. je v Alottingu Německo sněmovní vedoucí činitel „Geheilig“ (s ústředím ve Vídni), která prosazuje hlalořečení posledního rakousko-uherského císaře Karla. V Newark USA sloužil P. A. Gracik mší sv. s rekviem za zavražděného M. Černáka a to za přítomnosti vedoucího činitel SNReZ, Dr. E. Bohma, St. Blaska a Dr. J. Mikaše. Ant. J. Šustr, známý z tábora Lechfeld a Ludwigshurg, Německo, pracuje nyní v National Center Serv. v Clevelandě a podle zprávy „Cleveland Plain Dealer“ graduoval z Bratry žurnalistické akademie a Karlovy univerzity v Praze (?); centýž list přinesl v příložitosti 10. výročí osvobození koncentráku v Dachau fotografie býv. konsulárního úředníka Umlaufa a býv. taj. venkovského dorostu Martina Hrabíka s rodinou. J. Ruhe byl angažován newyorskou Metropolitan operou pro roli Keelaa v „Prodané nevěstě“.

A. Farnuske byl na innsbrucké univerzitě promován na doktora filosofie. Politická revue „Exiled Europe“ (New York) uveřejnila v č. 2. zajímavý článek o Češích, Slovácích a Českoslovácích v exilu. Majitel kavárny Keller v Nahlbollenbachu, Německo, který se úzce stýkal s některými příslušníky čl. I. S. kompanií, spáchal sebevraždu oběšením, jakmile se dověděl, že policie vyšetřuje krádeže zboží z amer. vojenských skříní. „The Manchester Mail“ uveřejnila dohé přijet Dr. Samuel Belluš, který až dosud vedl slovenskou polit. redakci RFE v New Yorku. Dr. Michal Zábim, žijící v Chicagu, vydal v anglickém jazyce prohlášení o pravém, základním poslání komunistické amnestie v CSR a o zavraždění M. Černáka komunisty. Norimberský „8 Uhr Blatt“ přinesl 25. 8. t. r. článek „Proč musel Černák zemřít?“, v němž píše m. j. že Ant. Kubiček je „sociálním referentem“ londýnského „Přehledu hnutí“, jež prý má na celém světě 30 členů. V. Havlíček, býv. ústřední taj. lid. strany, je šťastným otcem čtvrté dcery; v minulých dnech byl s pražským enkrátem Svandou na televizi v Clevelandě. Německý ilustrovaný časopis „Stern“ přináší velkou fotoreportáž z nynější CSR. Nově budované západoněmecké obelodní loďstvo dosáhlo 5 milionů BRT (brutto register ton). Hermann Honig uveřejnil v „Christ und Welt“ (Stuttgart) 25. 8. t. r. článek „Panovník mezi časy“, který je velmi zajímavou vzpomínkou 125. výročí narození býv. císaře Františka Josefa. Nynější komunistický ředitel českobudějovického národního divadla Kobi-noor, Konrád Vrbka, žaluje přes vídeňského advokáta u rakouského soudu sudetskoneckého žurnalistu, redaktora lincekého listu „Oberösterreichische Nachrichten“ Formana, že prý v jedné zprávě z 15. 5. 1954 o nepořádku a zmetcích v úžasně Kobi-noor, poškodil pověst českobudějovického podniku. V Chicagu byli propuštěni ze zaměstnání Václav Baloun a manžel býv. nář. soc. posl. J. Záchovské-Bákové. Ing. J. Slavoj je lektorem civil. inženýrství na melhouruské univerzitě. Due 4. 9. t. r. spáchal sebevraždu v hvězdě roděný snoubenec zaměstnanec RFE Otto Jelínek, býv. vedoucí čl. YMCA YWCA v Záp. Německu. List „Volksbote“ přinesl 10. 9. t. r. článek „Černá slonovina“ velmi záhadná, v němž jsou citována vážná svědectví o kvetoucím obchodu s černými otroky a o trzích na otroky, jež dosud existují ve střední Africe; tak mladé děvče je na trhu s otroky prodáváno asi za 5.000 arabských Riálů (5.100.— DM), mladý, silný muž asi za 1500 Riálů. Parlamentní interpelace bavorského posl. Fr. Gaksche o čl. odděl. RFE, pronesená 4. 8. t. r., byla nyní vydána tiskem. Nezaměstnanost v Záp. Německu stále klesá: je o 42% nižší, než v srpnu m. r., takže koncem srpna t. r. bylo již jen 366.000 nezaměstnaných. US kongresník Usher L. Burdick (zastupuje stát Sev. Dakotu) navštívil na podzim t. r. Záp. Německo. Boh. Laštůvka studuje na chigagské univerzitě amer. historii a Mil. Sínal medicínu. Český lékař-exulant V. Příhoda vyhrál mistrovství Victoria Austrálie ve slalomu. Slováč Stefan Hanko, příslušník LS kompanie v Kaiserslautern, zažádal si o čl. cestovní pas. Mníchovské RFE v „ITEMU“ 7142—75 uvedlo jména rodinných příslušníků vysláchaného uprchlíka, kteří společně poslouchali RFE; rodinní příslušníci tohoto uprchlíka žijí ještě v CSR; tím RFE nebez-

(pokračování na str. 6.)

Jak to bylo za první republiky?

Otrokáři nešťastného národa

Píše Sirius

Ani si nenevzdáme tok dějin. To, co se některým z nás zdá samozřejmým, je pro mnohé záhadou, dlouhou zapomenutí a pro mladší generace věci neznámou. Zapomenutí a neznalost vytvářely legendy, které osudové zasáhly do politického vývoje našeho národa a přivedly k moci síly, jež musily znovu a znovu ztroskotávat, protože zrušovaly to, na čem stát byl vybudován a co tvořilo jeho ideovou podstatu. Snad je na čase připomenout české veřejnosti to, čeho jsme byli pamětníky, aby si učinila svůj soud a vytvořila svůj názor.

Když nedávno prošla tiskem zpráva o smrti Jiřího Stříbrného v trestnici v Hlavě, otřásl se jen ti, kteří Stříbrného znali a byli svědky jeho zápasu. Ne vždy byly tyto zápasy vedeny „slikovně“, byly však vedeny za účelem, který Stříbrný více tušil a cítil, než si rozumně uvědomoval: za upravení demokracie proti libovůli a násilí.

Jiří Stříbrný byl jedním z „mužů 28. října“. Toto označení nebylo frází. Československá republika nevyskočila hotová a celistvá z mozku státníku, její existence byla zpočátku pochybná a když T. G. Masaryk vyšel z Rakousko-Uherska, aby se pokusil o osvobození českého národa z tehdejšího absolutismu (který byl však pohádkově liberální ve srovnání s dobou naší), měl na mysli pouze získání respektu pro ústavní práva národa, která zaručoval již tak zvaný „říjnový reskript“, v němž panovník se slavnostně zavazoval, že se dá v Praze korunovat za českého krále. Jestliže za hranicemi Masaryk zpočátku neměl jiné koncepce, v květnu r. 1915 píše T. G. Masaryk tehdejšímu britskému ministru zahraničních věcí Edwardu Greyovi: „Čechy jsou projektovány jakožto stát monarchie... lidová státu československého teprve postupně zraje a teprve vlivem americké větve české i slovenské zvláštní koncepce republikánská. V Pittsburghské dohodě, uzavřené T. G. Masarykem s americkými Slováky dne 30. května 1918 se čte: „Československý stát bude republikou...“. Touto dohodou byla také Slovákům zaručena rovná práva s národem českým, to jest i zvláštní vláda a zvláštní sněm na Slovensku. Všechny pozdější pokusy tuto dohodu vysvětlit jen jako soukromou úmluvu, která právnícky neváže, musily jen zosilnit česko-slovenské napětí a vést k násilí, na něž se pamatujeme.

1. Stříbrný členem „výboru pěti“

V době, kdy Masaryk za hranicemi jezdil, přednášel a organizoval legie, Stříbrný byl věrným hlavou vídeňského parlamentu, kde zastupoval stranu národně sociální, jež se dříve nazývala stranou národních dělníků. Strana tato vznikla jako strana opoziční proti vzájemnému se vlivu internacionální sociální demokracie a jejím zakladatelem byl novinář Václav Klobáček, přesvědčený antimilitarista. Byl později prvním ministrem obrany v první česko-slovenské vládě Dr. Karla Kramáře.

Klobáček i Stříbrný byly dvě výrazné hlavy hnutí národních dělníků. Za první svět, války se k nim připojili i čeští anarchisté, které vedl sníchovské zabíjíčkář Dr. Bohumil Urbánek, pozdější první ministr zahraničí v první čsl. vládě. Protože V. Klobáček byl brzy po vypuknutí války rakousko-uherským úřady zatčen a později odsouzen, stal se Stříbrný vedoucím osobností strany národně sociální a za ní byl členem výboru pěti, v němž zasedal za národní demokracii Dr. Alois Rašín, za stranu agrární poslance Antonín Svoboda, za stranu sociálně demokratickou Dr. František Soukup, kterého později vystřídal poslanec Hanuš, a později i zástupce strany lidové, která se oddělila od konserativního křídla, reprezentovaného časopisem „A. C. H.“.

Nová osobnost — Dr. Ed. Beneš

Deska na Repräsentationshaus domě hlavního města Prahy hlásá: „tady, zde dosud blábol, že to mužové — mezi nimi Jiří Stříbrný — zasedali dne 28. října 1918 v tomto domě, aby prohlásili první zákon československé republiky a vyhlásili nový stát. Byl to čin upravený revolucí, i když Československo bylo uznáno vládními společenství, neboli nějak jistě, kdy dojde k praktickému převzetí moci s úřadu rakouských na československé. Uchopení se moci, které tímto mužové provedli, překypovalo i českou delegací politickou, jež v té době zasedala v hotelu „Beau Rivage“ v Zenevě, kam se odebrala se svolením rakouské vlády, aby navázala styk s českými politiky v zahraničí, mezi nimiž byl novou osobností mladý docent sociologie na pražské univerzitě, Dr. Eduard Beneš.

Dr. Beneš byl muž velké citlivosti a velké pracovitosti. Původně člen strany sociálně-demokratické jako jeho bratr, stal se dopisovatelem sociálně-demokratického deníku „Právo lidu“ v Paříži a prohloubal se francouzským životem, jak mohl. Francouzsky se také naučil, anglicky o hodně později a nikdy nemluvil anglicky správně. Beneš byl přitahován osobností Masarykovou, která tehdy cházela do posluchárny Karlovy univerzity metody anglického praktického myšlení, jež mylně bývá považována za nějaký samostatný systém filosofický. Masarykova osobnost v té době se stávala veřejností známou z jeho vystupování mimo přednáškovou síň a netěšila se právě oblibě. Jeho realismus spíše dupal než podněcoval národní citění české v době Rakousko-Uherska. Odlesek starostlivého vystoupení Zolova ve Francii bylo vystoupení Masarykovo v procesu proti Hilsnerovi, vy-

stoupení proti pravosti tak zvaných „Rukopisů“ vyvolalo vlnu nepřátelství a konečně si Masaryk znepráčetil nejdříve národně sociální stranu svým vystoupením proti poslanci Seifovi, který byl nucen žalovat odpovědného redaktora „Národních listů“ A. Nýze, když tento obvinil Seifu z donašečství rakouské policii.

Dr. Ed. Beneš za svého pobytu v Paříži r. 1905.

Antagonismus mezi Masarykem a národně sociální stranou byl tedy dávno datován a protože Dr. Beneš jen jaksi zdůrazňoval a podskříval úmysly a cíle svého mistra, bylo možno očekávat, že brzy dojde ke sporu mezi ním a národně sociální stranou. Spor tento nabyl zvláštního významu, když bylo jasno, že sociální demokracie nepostaví ve volbách Dr. Beneše jako svého kandidáta a když Dr. Beneš pro odpor národní demokracie nemohl počítat ani s kandidaturou na listině této strany, zbývalo Benešovi pro jeho kandidaturu — tehdy se ještě myslelo, že ministr musí být poslancem a že je třeba dodržovat pravidla parlamentní demokracie — jen strana národně sociální. To však byla strana převážně dělnická a nikoliv strana intelektuálů.

Nebezpečí hrozilo však také s druhé strany: Dr. Kramář byl ještě tehdy silný muž a národní hrdina — bylo třeba i tuto stranu rozložit. To se stalo tím, že skupina kolem mladého poslance nár. demokracie Dr. Jaroslava Stránského vystoupila z nár. demokracie a přes přechodný úvar t. zv. „strany práce“ vstoupila do strany národně socialistické. První útok vnitřní strany plátl Jiřímu Stříbrnému a základem mechanismus, dovedně řízený Benešem, přivedl vyloučení Stříbrného ze strany.

1. Stříbrný soustředil „protihradní opozici“

Vyloučený Stříbrný, který svého nepřítele dobře znal, nebyl však v té době už bezbranný. Uchýlil se do politiky opoziční, vyhledoval v Jungmannově ulici v Praze vlastní tiskové podniku a jeho „Večerní list“ se stal brzy obávaným boulevardním listem pražským. Stříbrný soustředil téměř celou t. zv. „protihradní“ opozici. V jeho časopise se objevovalo mnoho nejdelších divyčného přímého Masarykova J. S. Machara, jméno spisovatele Františka Závěty, kterému Dr. Beneš nemohl zapomenout kritiku v románu „Přehrádek“, jméno celé řady osobností, kterým se nelíbily Benešovy metody. V té době spisovatel Arnošt Dvořák napsal komedii „Marek Poutník“, jež byla hrána v pražském Stavovském divadle a v níž herce Sasa Rašiové kromě jména zpíval:

„Nade Hradem, pode Hradem, kradu, kraděš, kradě, kradem...“

Co bylo touto opozicí Dr. Benešovi, jisté přitahoval a snaživému muži, vytýkáno? Rejstřík výtek by obsáhl několik stránek časopisů, v podstatě však šlo o věc, kterou opozičníci dobře cítili: šlo proti diktatorským metodám. Dr. Beneš přišel do parlamentu jaksi zvenčí. Nejezdil po schůzích, nedožadoval se příznivých hlasů a tvářil se tak, jako by jeho zahraniční činnost byla sama o sobě tak velká, že důvěra v něho je oprávněná samozřejmě. Proměnil však někdo pochlebnosti o správnosti jeho názoru nebo dokonce poctičky. Dr. Beneš, který takové výtky počítával jako osobní urážku, považoval opoziční názor za projev nepřátelství. Protože právě Dr. Beneš mezi voliči žádné širší opory neměl a kdyby nebylo systematicky vázaných kandidátůch listů, nikdy by se byl ani poslancem nestal, počítával tento nedostatek popularity a tím i nedostatek politické základny, za největší osobní nedostatek. Z toho plynilo, že chtěl-li se udržet a moci — a to nepochybně —, pak musil užívat metod jiných. Musil nějak odstraňovat své protivníky.

Když Beneš studoval v Dijonu, upjal svou pozornost na jednoho jména: Fouché. Metody tohoto policejního ředitele Napoleonova insponovaly mladého muže a jakmile se stal činitelem praktické politiky, tyto metody začal uplatňovat v českém prostředí. Věděl, že salonní nekoma na čest, byl i to bylo zcela neprávem, znamená často politicky ho zničit. Vzpomínal si, jakým pomocníkem pro

Fouchého byly trestní soudy, kterým předkládal prostřednictvím státního zástupce nejen žaloby, ale i svědky, kteří za příslušný honorář potvrdili cokoli. Dr. Beneš vyzkoušel tuto metodu při odstranění sekčního šéfa ministerstva vnitřního Jiráka, domníval se, že je dosti silný, aby se vrhl na Stříbrného.

Pravou rukou Benešovou byl Dr. Karel Lány v ministerstvu spravedlnosti. Drahý kolínský advokát, který si stěžoval na nedostatek klientely, stal se vševládnou osobností ministerstva spravedlnosti a ohořelým služebníkem Benešovým. Vymyslit proces proti Stříbrnému nebyla věc snadná. Stříbrný měl k dispozici tisk a Stříbrný měl k dispozici síce malou, ale velmi aktivní politickou stranu. Dr. Beneš v té době si vytvářel dalšího odpurce v osobě Dr. Karla Perglera, vlastního vyslance v Tokiu. Čechu amerického původu, kterého se později jen stěží zhavoval, Pergler byl dalším přírůstkem do opozičního seskupení Stříbrného.

Beneš likvidoval politické odpurce i pomocí justičních zločinů

Dr. Lány velmi přemýšlel a to, co vymyslel, by bylo mohlo Stříbrného zničit, kdyby se to bylo povedlo: vymyslel pěkný proces o krivou přísahu. Stříbrný byl náhle obžalován státním zástupcem z krivé přísahy, které prý se dopustil v jiném procesu. Defilé svědků bylo sice početné ohromující, ale obhajobě velmi, velmi slabé. Konečně se vše soustředilo na otázku, zda jeden z pražských detektivů mohl vidět Stříbrného s obžalovaným Strohovským v Hotelu de Saxe v Praze na vzdálenosti, která byla sice nevelká, ale měla jednu vadu: šlo o pohled za roh. Obvyčejně lidé nemohou vidět za roh. Svědek, kterého Lány vypěchoval, vynikal však tou zvláštní činností, že viděl i za roh. Soud tehdy nebylo možno ještě obviňovat přímo a této výpovědi soud neuvěřil a Stříbrného osvobodil.

To byla přímá Benešova porážka. Beneš byl však muž houževnatý. Prostřednictvím státního zástupce bylo možno podat znatečnou stížnost, té bylo možno vyhovět a bylo možno rovněž učinit návrh, aby miso proces byl přemístěn, aby „vliv pražského ulice“ byl odstraněn. Vše šlo jako na drátku a místem procesu byla určena Jihlava. V Jihlavě se odehrávala draká část dramatu, která Stříbrného stála kus života. Stříbrný byl v tomto novém procesu znovu osvobozen a Beneš znovu poražen.

Dějiny začaly však kráčet hlasitými kroky. Beneš měl nyní dost co dělat s výsledky vlastní politiky a ideologických konspirací. Obávaje se o svůj vliv, domněl se, že Habsburkové jsou ještě nebezpečnějším pro něho a vytvořil tak Malou dohodu mezi Československem, Rumunskem a Jugoslavií. Když se po prvé měla osvědčit, ztroskotala. Amokrát, jakým byl, čekal vždy, až byl k jednání nebo k dohodování donucen. Pak většinou dohoda už nebyla možná. Ať posuzujeme události té doby jakkoliv, jedno je jisté, že Beneš nerozpoznal vras dva problémy, které byly životní důležitosti pro republiku: problém německý a problém slovenský. Domníval se, že oba lze vyřešit mluvením a čekáním. Protože byl mužem, který diskusí považoval za osobní útok, nedošlo nikdy k věcné diskusí o životních problémech země, je nutno po pravdě říci, že Beneš pro oba problémy neměl ani žádnou pochopení. Byl mužem, který se rád pohyboval v eizně, který svou sílu spatřoval na diplomatickém parketu mezi svými známými, klubovními kolegy a sňubencovými žurnalisty a proto ho problémy politiky vnitřní nikdy nezajímaly. Nesnášela kritiky, vymyslel zákon na ochranu republiky, který s nadšením přijaly i ostatní „koaliční“ strany, protože opozice dával důkladný náhradek na ústa. Oklešťování demokracie, nedostatek smyslu pro demokracii, jsou věci, které se nevyplácejí. Snad nezkušenost, nedostatek česné odvahy i k ústupu, tam, kde jsme neměli pravdu, spojení politiky příliš s osobními výhodami a zisky, zkomercialisování politiky tam, kde šlo o ideální zájmy národa — to vše se stalo počinštěm diktatorských choutek, které vyvrcholily v tom, že Dr. Beneš v r. 1945 počal bez souhlasu nebo jen dotazu k národu publikovat a uvádět v skutek své pověstné „dekrety“. Nyní byl diktátorem. Dosáhl toho, čeho si přál. Ze tím slouží jiným silám, které měly později přemoci i jeho, protože byly silnější, zkušenější a takticky vyspělejší, to si nenevzdával. Národ diktaturu snášel. Oslaben válkou, přelstěn lícením politické situace v barvách, které nebyly barvami skutečnosti, naje před sebou osobnost, která v bezmnožném oslnění slávou se domnívala, že ona vyhrála válku, národ pokorně se podrobil těžkým zásahům do svých práv a svobod.

J. Stříbrný jednou z nevinných obětí Benešovy chorobné nenávisti

Když se před ukončením války diskutovalo v jednom kroužku o budoucím vývoji, řekl blízký přítel Benešův: „To nebude jako za Masaryka. Beneš je mstivý a neodpouští!“

Tato charakteristika osobnosti Benešovy se mi vynořila v paměti, když jsem se došel, že Stříbrný byl v Lázních Gräfenberku ve Slezsku zatčen. Každý byl přesvědčen, že jde o přehlenu i se strany Benešovy, protože Stříbrnému nebylo možno nic vytýknout a po dobu války se politicky úplně oddělel. Beneš však vyrukoval proti Stříbrnému činností Stříbrného před válkou.

BENEDIKT

Kytíčku fialek

„In memoriam Jiřímu Stříbrnému, poslednímu členu české mafie z 1. svět. války, který raději umírá v hlavském žaláři, než by podal zdost o milosti.“

Kytíčku fialek,

prostých a skromných fialek —

Vám — poslednímu muži české mafie!

Kytíčku fialek,

skromných a prostých fialek,

Nemávsi dovede duši a msta dovede zabíjet!

Viděl jsem Vás, praděle české mafie,

Jíti s okovy za mříže žaláře,

Viděl jsem Vás, praděle české mafie,

neskleslého s trnovou korunou Dr. Kramáře,

Kytíčku fialek,

mě dítě, až doroste v daleké eizně,

donese Vám jednou domů na ro,

My víme, že trpěl jste nevině,

my víme, že věřil jste v nový Zborov,

Vaše sediny! Vaše bílé sediny!

V táboře Hlava umírá poslední muž české [mafie]!

Nenávist ani msta nezastaví české dějiny.

Lipany, Bílá Hora, Lipany, Bílá Hora...

Tak buji dnes hodiny, tak jdou dnes ráfaje...

Na pražském orloji blíž se k dvacíte —!

Melbourne, 1. srpna 1935.

která pod pojem „arbitrace“ vůbec nespada. Stříbrného žurnalisté ovšem často karikovali a kritisovali Beneše. Zda forma byla vhodná či nikoliv, nemohl řešit soud, vybrz pouze to, zda kritika byla dovolena a zda vyhodnotit kritika spadá pod pojem „arbitrace“. Obhájece Stříbrného, znamenitý pražský právník, byl přesvědčen, že Stříbrný musí být osvobozen. Když obhájece vyslechl rozsudek, kterým Stříbrný byl odsouzen na doživotí, chtěl se vzdát své advokátní praxe. Stříbrného při rozsudku zvolal pouze zofáček „Latinku!“. Byl obžalován za rušení veřejného pořádku a později odsouzen na 18 měsíců do žaláře.

Jiří Stříbrný by byl mohl vyjít z hlavského žaláře. Odmítl však podat žádost o amnestii. Při tom Stříbrný nebyl ani komunistou, ani socialistou, ani členem strany. Jeden ze zakladatelů republiky, považoval patrně za nedůstojné žádat kolokolie o milost, o pardon něčeho, čeho se nedopustil, o pardon proto, že v určité chvíli jeho protivník byl silnější než on sám.

Ať je názor na Stříbrného jakýkoliv, jedno mu nutno přiznat: byl to nadšený muž a byl to skutečný muž. Mnohdy křivdil ale dovedl uznat, že se mýlí, mnohdy útočil silněji než snad měl, mnohdy se dal vět osobní zatřpklosti víc než motivem politickým, ale jeho statečnost a jeho síla to bylo, která spolupůsobila při založení republiky. Zakladatele státu a civilisovaných národů bývají oslavováni pomníky a články v časopisech. Tomuto zakladateli státu bylo dopřáno zemřít v trestnici. Hanbou? — Byla-li to hanba, pak nebyla hanbou jeho.

Odstaňování protivníka jakýmkoliv metodami vede v politice k diktatuře. Jakmile „osvoboditelé“ se mění v otrokáře svého národa, je na národu, aby obhájlil své práva. Nelze stát stranou. Ti, kdož stojí stranou, nesou pak odpovědnost za oběti diktatury. Stříbrný byl jednou z obětí. Jeho osudek zanechal žije v paměti těch, kdož ho znali. Vysoké čelo bylo ukončeno holatou křtící vlasu, vlajícími, krásnými vlasu. V propasti zapomenutí mizí pomalu fyzická osobnost, ale ty vlasy vlají — jako by byly živou pochodní!

Jiří Stříbrný při procházce na vězeňském dvoře. Vynato z tajného pankráckého památníku „Dokumentární svazek“, který se nám podařilo propuštovat do exilu.

Boříme hradní legendy

Konečně pravda o I. odboji na Rusi

Historie I. odboje na Rusi byla po r. 1918 Hradem a z Benešových tajných fondů zkorumpovanými hradními žurnalisty hrubě zfalšována. Pravda byla brutálně a bezohledně potlačena a národu byly předloženy k uctívání vyhlášené legendy. Legendy, které zrádce a zbabělce postavily do světla národních hrdinů, a skutečné vlastence-bojovníky, kteří na oltář svobody vlasti nezištně obětovali všechno, co měli, hanobně ostoužely a společensky i existenčně ničily. Dnes začínáme odskokovat přímo sensační odhalení pravdy o historii vzniku a činnosti slavné České družiny na Rusi (jejíž příslušníci se nazývali starodružníky, a která byla základem ruských legií), a o vývoji českého odboje na Rusi vůbec. Celý tento odboj, jmenovitě pak budování legií, je úzce spjat se jménem Dr. Václava Vondráka (nar. 19. 2. 1880), býv. předsedy Svazu čsl. spolků na Rusi, jehož činnost byla rozmetána bolševickou revolucí v r. 1917. V osvobozené vlasti však Dr. Vondrák vydržel jen několik málo roků, neboť T. G. Masaryk s Benešem nemohli potřebovat svědka tak nepřijemného, protože tak neuplatněného. Z toho důvodu proti Dr. Vondrákovi zahájili hned v r. 1918 hanebnou kampani živého ostoužení, jednak anonymního a jednak krytého presidentskou imunitou, takže Dr. Vondrák, který chtěl svoji napadenou čest hájit proti T. G. Masarykovi před čsl. soudem, byl tímto odmítnut, že president republiky není přece možno polnat před soud. Z toho důvodu Dr. Vondrák ČSR opustil a přes Paříž se odebral do již. Ameriky, kde žije dosud. Stihl ho tedy stejný osud, jako Dr. Pergler a celou řadu dalších, kteří nesouhlasili s budováním státu a s výchovou národa na živých legendách a kteří měli odvahu se postavit proti. V tom směru byli naši političtí předchůdci.

V čem spočívá význam působnosti a osobnosti Dr. Vondráka? Dnes s odstupem více než 40 let těžko si učinit představu o tragické situaci, v níž se ocitla po vyhlášení I. světové války většina Čechů a Slováků, roztroušených po různých místech široší Rusi. Krajani na Volyni, ti už dávno byli „svoji“ — ruští příslušníci už ve druhém a někdy i třetím kolenně. Ale tím novým, nedávno přistěhovalým, stále ještě rakouským poldaným, tím bylo zle. Podléhali automaticky stále ještě nařazením o poddaných nepřátelských států, tedy okamžitému zatčení a deportaci do vých. Rusku nebo Sibiře. Doba byla pohutá. Vojenské úřady a civilní administrace neměly času a někdy ani chuti věnovat sluch a pozornost vysvětlování o rozdílu mezi Germány a Slovany v Rakousko-Uhersku. V zoufalství si krajani vzpomínali na výsostnější spolků a osobnosti ve větších městech, jako byly Petrohrad, Moskva a zejména Kijev, kde žila spolek Sokol a Komenský, kde byla česká škola, založena J. Jindřichem, Dr. Vondrákem a prof. Pospíšilem, která pod vedením učitele Boučka se stala vzorem pro české školství po celé Rusi, a kde už plnou parou pracoval Kijevský komitét pod předsednictvím dnes už skoro zapomenutého, ale ve skutečnosti nezapomenutelného, podivuhodného Jindřicha Jindřicha. Komitét se utápěl ve spoustě telegramů ze všech koutů Ruska. Nejen Jindřich sám, nýbrž i ostatní členové komitétu, Fr. Dědina, Fr. Zeman, J. Volf, byli takřka ve stále permanentní, od rána do noci a někdy i zase do rána po různých policejních úřadech, kde bylo jejich úkolem potvrzovat český a slovenský původ zatčených. Mezitím se totiž podařilo Dr. Vondrákovi vydobýt — prozatím pro jihozáp. Rus — nařízení, aby Rakušané slovenského původu nebyli deportováni na východ, nýbrž ponecháni prozatím na místě a v nejistých případech odesláni do Kijeva. Je pochopitelné, že provinciální úřady uvítaly nařízení s nadšením a posílaly do Kijeva krajany bouřem. Příkladem Kijevského okruhu následovaly i Petrohrad a Moskva, takže panika přechla období pro Čechy a Slováky skončila záhy. Až na nezapomenutelný se ruské úřady chovaly vůči našim krajánům blahovůlně, zvláště, když se záhy přesvědčily, že vzhledem k vojenské velení jim přeje a drží nad nimi ochrannou ruku.

Pro ujasnění tohoto pozoruhodného úspěchu, kterého docílil Dr. Vondrák, je nutno připomenout i jeho výjimečné postavení mezi krajany. Ruský příslušník od narození, hmotně víc než nezavazující, advokát, starosta Sokola, známý po celé Rusi jako redaktor a vydavatel „Ruského Čecha“, zemský poslanec volyňského „Zemstva“ od jeho založení — Vondrák ve své osobě spojoval nadsazeného vlastence Čecha a pokrokového, svobodomyšlenkového Rusu. Proto také s ruskými úřady jednal jako Rus, nikoli jako prosidník, nýbrž přímo a neobjevně, v dobrém přesvědčení, že vše to, co žádá pro své krajany, nejen že nekříží plány Ruska, nýbrž že jeho zájmy plně kryje.

Nebyla to pouhá řečnická pohotovost, která získala Vondrákovi důvěru nepřehledné řady ruských hodnostářů, nýbrž to byl ohled jeho vlastního přesvědčení, že hájí dobrou věc, stejně prospěšnou jak nám, tak i Rusům. Tuto svou zásadu Vondrák nejen vždy otevřeně hlásal, nýbrž i důsledně prováděl. Té zásady se přidržel i při jednání v hlavním stavu o vyřechování důležitých otázek použití České družiny na frontě. V tom ohledu panovala úžasná desorientace. Zatím co Petrohrad, vlastně vojenské ministerstvo, pohlíželo na Českou družinu jako na útvar čistě politický, jehož činnost měla být zahájena až po vítězství ruského vojska na Slovaně a na Moravu — velitel jižní fronty by byl rád viděl české dobrovolce na rakouské straně, kde v přestrojení by měli ničit železnice, mosty, tunely atd. Nechýbělo etizadostivců, jako gen. Cervinka, který navrhoval světit Českou družinu třeba i jen malý úsek na frontě, kde by čeští do-

brovoři mohli dokázat, že jsou potomky opravdových husitů.

Síťní přáde Vondrákovi, že záhy našel a získal pro naši věc gen. Alexejeva, v tu dobu náčelník štábu jihozáp. fronty. To bylo zásluhou gen. Alexejeva, před válkou vynikajícího profesora vojenské akademie v Petrohradě, že po podrobném rozboru situace podpořil vehementně odpor Vondrákovi proti všem těmto osměřeným plánům, kde šlo nejen o život našich dobrovolců, ale i o samu existenci čsl. vojska, jakožto vojenské základny budoucího čsl. nezávislého a samostatného státu. Bylo rozhodnuto, že našich dobrovolců bude použito na předních liniích jako rozvědků (franc. éclaireurs), při čemž se sčítě mohli uplatnit jejich inteligence, znalosti němčiny a dovednost v kreslení terénu. Záhy se ukázalo, jak správný postup byl volen. Už při druhém Vondrákově zájezdu na frontu na gen. Alexejev radostně oznamoval, že na základě naléhavých žádostí velitelů různých divizí 3. armády (Radko-Dmitrijev) povolil rozdělení České družiny na zcela malé oddíly, jen aby se na všechny dostalo. Nebyly to jen úspěchy — byly také bolestné ztráty. Leč tyto ztráty České družiny byly poměrně nepatrné, ba přímo mizivé, vzpomínem-li, že ruská armáda ve svém celku vyměnila své mužstvo šestkrát a že byly četné pluky, které byly se soustředěny, ačkoliv byly i dvanáctkrát. Jest samozřejmé, že kdyby Česká družina se exponovala na frontě jako celek, že rakouské vojenské velitelství by vynaložilo všechny síly a nešetilo by žádných obětí na úplné zničení této početné jednotky, ale ideově velmi nebezpečné jednání. Vondrákův postup zachránil nejen několik set českých životů, nýbrž rovněž zachránil pro ruskou armádu sbor vysoce kvalifikovaných rozvědků, jímž se záhy dostávalo od ruského voj. velitelství včelého uznání v armádních rozkazech a v opravdovém dešti svatojirských křížů. Smutně proslulý gen. Sacharov se ve svých pamětech proti Čechům pokouší zesměšnit tyto úspěchy poukazem na to, že českým polní reprezentantům se prý podařilo obratnou propagandou zvrátit několik vysokých ruských velitelů, je to ovšem drzá lež, stejně tak, jako i nepřehledná řada jiných klevet z tohoto nešťastného pramene. Měla-li práce Vondráka, Tučka, Rajmana a Orsálha tak pronikavý úspěch, byly to činy České družiny na frontě a pak opravdové, hluboké, et slovanské pospolitosti, jímž byla prodchnuta ohromná většina ruského vysokého důstojnictva.

Pankrácké vězení ve vzpomínkách

J. MORAVAN, ARGENTINA

Po čtyřech měsících strašlivých výsledků v Uh. Hradišti a Ružyni, dostal jsem se na první vycházku na vězeňský dvůr Pankráce. Odděl. II — A nastoupilo v 8.30 hod. a naše cela 37 šla první. A na dvoře se formovalo celá politických vyšetřovaných. Ti starší, několik vysokých důstojníků a Kruš Randa. Šlapali muži kolo uprostřed a ostatní v protisměru kolo vnější podle vězeňských budov. Kruš dostal zapálit svoji aneb doraovanou cigaretu, hladově sebrali se země kus chleba, pohozného jim těmi, kteří byli přizívováni povolenými balíky od svých rodin. Hladově rovněž přikrmovali starší vězni-ženštinu, kteří do spodních oken dleli odložili mnohý víc než kus suchého chleba. A pul hodiny jsme šlapali ostrý písek vězeňského dvora čis. 4.

Vyměňovali jsme si zprávy: kolo vnější mluví s kolen vnitřním mnohdy fantastické, potěšující změny ve světové politice, sděluje si novoty z pankráckého lidového soudu, z vel korekce se dovidáme o mučení a mučitelích, slyšíme sdělovací stěhání plk. Karla Lukáše a dovidáme se z okenní díry sklepní celý od spolupůdní Hájčeka, že panu plukovníkovi v noci byly při mučení vytrhány z rozbitých nohou nehty a že se zmučí v horotěcích bez pomoci a lékařského ošetření, dovidáme se o tom, kdo zítra jde na soud a kdo zítra bude z odsouzených popraven. A tu do kola přichází nový vyšetřovaný, Plukovník Bláha, krásný zjev člověka a přítel...

„Plk. K. Lukáš zemřel na své cele v korekci ve čtyři hodiny ráno“, oznamoval

Dr. Vondrák stál v čele vojenského vzhornu a pak i Svazu. Nic divného, že jeho bezvadná ruská řeč, jeho ruská příslušnost od narození, hodnost poslance volyňského „Zemstva“ zjednávaly Vondrákovi přístup a naprostou důvěru v ruských kruzích, kde viděl v něm „svojeho člověka“ a záruku v tom, že z českého hnutí se nevyklube něco, jako „bulharská vděčnost“. Tato jistota byla v Kijevě ještě zesilována tou okolností, že choť Dr. Vondráka, horlivá pracovnice v asyru pro děti dobrovolců, pocházela ze známé kijevské, čisté ruské rodiny.

Stávaly se ovšem případy, kdy Vondrák přeházel do rozporu se svými spolupracovníky. Když po prvních úspěších ruského nástupu začal velitel České družiny, plk. Sozeniov, podle srbské metody nábor zadržet přímo na frontě, Vondrák se postavil rozhodně proti, háje názor, že dobrovolce, má-li být skutečně dobrovolcem, musí si nejprve odpočinout v týlu, přijít k sobě a své rozhodnutí učinit bez nátlaku, po volném uvážení. Vondrák myslil při tom i na zájmy ruské, dobře si uvědomuje, že když značná část zajatců zůstane v v týlu, budou Rusku tisícekrát prospěšnější jako pracovníci, než na frontě, kde i pro ruské vojáky se počítával slyš nedostatek zbraní. I v tomto svém rozhodnutí byl Vondrák podepřen gen. Alexejevem. Právě tak, jako i ve svém odporu proti pokusům Francouzů, inspirovaných našim vedením v Paříži, docílit odeslání nově získaných dobrovolců do Francie s oddíly ruskými, Vondrák uplňl sdílet názor ruského vzhledního velitele, že Francouzům se nejednálo o nic jiného, než o „kanonenfuter“, o náhradu za Senegalece, Dano-morce, Marokánce, jejichž řady dříve řídily v prvních zákopech pod strašlivým ohněm německého dělostřelectva. Proto také Vondrák Stefanikovu akci nikdy nepodepřel ani sloven a hoře odsoudil „úspěch“ Masarykův, který se nerozpakoval využívat hluboké desorientace vojenského velitelství pod kontrolou bolševiků a vymohl povolení na dodávku do Francie celé čsl. divise. Je pravda, že anarchie na železničních vzhledných tyto plány skoro zlečinovála.

Ve své organizáční činnosti Dr. Vondrák nebyl sám. Vedle Tučka, Husáka a nezapomenutelného Ing. Karla Čásky zajatecké odboj držel pevně ve svých rukou red. Grand, jenžž bylo říditi armádu desetkrát větší, než ta, co byla na frontě, armádu dělníků, řemeslníků a nejružnějších odborníků po celé široší Rusi.

Zamítli jsme se, že Dr. Vondrák byl před bolševickou revolucí (1917) hmotně naprosto vstý, jmen. které žil od svého otce, během několika let zpřetrhal. Hotel Praha, který vyhledával na nejvyšším bodě Kijeva, pohlíže domů sv. Sofie, byl znám po celé Rusi svou restaurací na 7. poschodí, kde návštěvník se kochal jedním z nekrásnějších pohledů světa: na nedozírné dávkavy Dnepru. Těsně před I. svět. válkou se zabýval stavbou železnice, která měla protínat jeho lesy „Čechov“ a vyústiti v hájleslovemí Toneži. Mezi zastávkami nové trati nechyběla i stanice Neruda.

V očích vysokých hodnostářů ruských tato okolnost významu neměla, ale nižšímu úřednictvu, zejména v provinciích, od něhož věděl často tak mnoho záleželo, slovo „milí-onář“ imponovalo a zjednávalo rychlejší postup našich záležitostí.

Po dvojleté práci se ruské velení definitivně přesvědčilo o naprosté spolehlivosti čsl. hnutí. Vidělo naše dobrovolce nejen na frontě, ale vidělo i obrovskou práci, kterou čeští zajatci vykonávali v týlu. Nebylo proto nic divného, že dle usazených zvyklostí čsl. dáti své uznání najveji a vnější způsobem: jak gen. Gludorovi v Kijevě, tak i gen. Alexejev ve Stavce činili návrhy na vyznamenání Dr. Vondráka a

Redakce odpovídá

A.K. Chicago: Zaslějte dále. Sdělte však písemnou adresu, Oriskume.

„Sokol“, Buenos Aires: Děkujeme za sdělení, že Vaše sokolská jednota z V. Dominico nevyslala žádnou delegaci na spartakiádu do rudé Prahy a že Vaš funkcionář Brázda není přívržencem komunistické strany. Informace o p. Klobásovi, členu Čsl. sdružení ve V. Dominico, rovněž zajímavé.

F. H. Itálie: Děkujeme za sdělení o jednání v „Novém životě“. Od přípisu zašlete obratem fotokopii, každé případně zfalšování hned sdělte. Čekáme další zprávy.

K. J. Belgie: Informace o Profusovi již ověřena. Dopsis Dr. Jur. Pecháčka nebo aspoň fotokopii, zašlete obratem, s podmínkou souhlasu.

B. Cech, Anglie: Prosíme o sdělení nynější adresy, abychom mohli dodatečně odpovědět na poslední dopis.

—ja, USA: V. Havlíčkovi, jakož i velmi podivným poměrem v redakci „Nového světa“ v Clevelandě věnujeme pozornost v příštím čísle.

M. Vitek, Toronto/Ont.: Vaši žádost z 23. 8. c. r. (pošt. razítko h. 9. i. r.) jsme obdrželi. Nejprve však prosíme o lašk. sdělení, jmenem které skupiny či skupinky nár. demokratické píšete.

—ák, Německo: Všechny údaje o Orest Černekovi, předs. Podk. Rusinu, ověřujeme. Prozatím souhlasí. Všechny časové úseky (1935—38—39—40—45—53) nanejšv. zajímavé. Nalezli jsme již i kontakty na býv. jugoslávského důstojníka-exulanta, který byl za války jako partyzán vyslýchán v něm. koncentračním „spec. odděle“.

J. N. Kanada: K J. Zoderovi z Toronta a k jeho evklostil. dopisu proti „Bohemii“ se vrátíme příště. Srdečný dík za zaslání.

K. C. Německo: Vaše informace o M. Šolkové z Hamburku, že u Vás v táboře Seedorf v pořádku rozdělil amer. sociální podporu, nás zaujala. Stejně i ostatní zprávy.

J. Jindřicha vysokými řady. Avšak Dr. Vondrák, který měl dobré vztahy v kancelářích, záhy se dověděl o připravovaném překvapení a způsobem sice velmi přátelským, ale rozhodným, vyznamenaní oddílu. Gen. Alexejev pochopil okamžitě důvody Dr. Vondráka, který nechtěl, aby mu mohlo být vyčítán třetia jen stia osobního prospěchu. Gen. Gludorovi byl méně přístupný těmto důvodům, poukazuje na příklady srbského reprezentanta a zvláště i Stefanika, konečně však povolil.

Ke svým obavám měl Dr. Vondrák dobré důvody. Podezřívání z osobního prospěchu bylo ohlíbenou demagogickou zbraní komunistických a bolšev. i masarykovských partyzánů. Bylo-li možno vysvětlit demagogii prvních, zaslepených třídin nenávistí, méně omluvitelnou byla kompa drulých, poněvadž ti druzi dobře věděli, že ruští Čechové, příslušníci Ruska, byli naprosto bezpeem svým majetkem a žádné ochrany proti svým vlastním ruským úřadům nepotřebovali. Oni to dobře věděli, ale to jim nepětkovalo v rozvracení zajateckých táborů vědomou lži, že ruští Čechové zosouvali vojenského hnutí jen proto, aby zachránili své ohrožené majetky. Nebylo prostředků, kterého by se oni demagogové byli stitili použít pro dosažení svých cílů a pro uchvácení moci: obalamutit slaboduchého Duricha, podali ruku etizadostivému gen. Cervinkovi, chopili se jako zachránky Stefanika — jen nechtěli jiti cestou poctivou, jediné správnou, ač jim Svaz mnohokrát nabízel třeba i předčasně svolání sjezdu, kde ve veřejné, volné diskusi by bylo možno zjistit, kdo má pravdu. Té diskuse si Masarykovi stoupení nepáli a stáli dále.

(Pokračování v příštím čísle.)

kom škpt. Novotným, který měl samovazbu v cele tuším 87 na odděl. II—A. Gen. Kutvašr měl tedy okno o poschodí výš a vedlo docela na jinou stranu než okno jeho pobočníka a přeci jen spolu hráli šach. Na cele pankráckého vězení vlastně nic není. Všechno se tam musí propasovat. Jak tužka, papír, příslušné barvy atd. A tak si Kutvašr ve své cele šach nakreslil a snad i nějaké figurky improvizoval. Stejně tak to vykonal škpt. Novotný z Brna na své cele, která se skvěla čistotou a pořádkem, o kterém šla pověst po celé Pankráci. Vím také, jak Novotný byl na svoji celu puzorný. Měl jsem jedenkrát chodbu a slyšel jsem ho z pod dveří jeho cely volat, abych mu tam nepustil špinu. Novotný byl „extra-vězeň“ a na vycházku chodil osamocen, pouze se stráží. A gen. Kutvašr, který se nechal zlákat na velitelství jalové revoluce v Praze, rovněž byl na vycházce vždy osamocen na dvoře čis. II. Ale spolu šach hráli. Dědali to tak, že gen. Kutvašr oknem vyfikoval svůj tal na Sachovnici. Jeho volání chytal Dr. Kruš Randa a tento je podával dál, až z rohu věznic známosti o tahu šla za další roh odděl. II—A a pak o poschodí výš. A tak se po této proceduře dovidál škpt. Novotný o generálově tahu a v zápatí opět Novotný ohlásil tah svůj. A tak během několika vědnů byla partie skončena a vězni při vycházce na vězeňských dvorech se dovidali o tom, kdo partii vyhrál. Byl to obvyčejně Novotný, který svého šla zle nešetil.

Pankráce v tu dobu měla stav 4.000, slovy čtvrtisíce vyšetřovaných a lidí na trostech. Nikdy za Hitlera toto číslo nebylo dovršeno. Jen ten rozdíl byl, že za Hitlera umírali čeští vlastenci denně pod sekou a za vlády české komunisticko-bolševické slechty umírali nevinní vlastenci denně na šibenici.

